

Вдовенко Л.О. Яковенчук Я.О.

УДК 336.717

**СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ГАЛУЗІ АПК
У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ**

Актуальність проблеми. Не дарма говорить приказка: «Позичаєш чуже і на певний період, а віддаєш своє і назавжди». Саме цього найбільше бояться сільськогосподарські підприємства і в такий спосіб стараються вижити самостійно без залучення додаткових коштів у вигляді кредитів. Отримання кредиту на короткостроковий період, як свідчить практика, не дає очікуваного результату, а довгострокове кредитування для аграрних підприємств неохоче практикують банківські установи.

Об'єктивна необхідність використання кредитних ресурсів в аграрній сфері економіки пов'язана з особливостями сільськогосподарського виробництва:

- нерівномірністю руху оборотних фондів підприємств, значними відхиленнями потреби в оборотних засобах від їх фактичної наявності;

- з сезонним характером сільськогосподарської діяльності та тривалістю виробничого циклу, що веде до великого розриву у часі між здійсненням витрат на виробництво продукції та отриманням доходу від її реалізації, створюючи нестачу обігових коштів, що, в свою чергу, зумовлює необхідність її покриття за рахунок короткострокових кредитів;

- з підвищеним ризиком неповернення кредиту, що нині зумовлено різними причинами, основні з яких, висока ризикованість ведення господарської діяльності в галузі, стійкий, накопичений упродовж багатьох років дефіцит фінансових ресурсів у переважній більшості сільськогосподарських товаровиробників, несвоєчасне отримання ними банківських кредитів і, відповідно, їх неефективне використання та брак коштів для розрахунків за цими кредитами.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблемами кредитування сільськогосподарських підприємств займається багато вітчизняних вчених, зокрема В. Алексійчук, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Малік, Г. Минкіна, О. Непочатенко, О. Олійник, П. Саблук, А. Сомик та ін. Але дане питання не було досліджено повністю, тому потребує подальшого дослідження. Потребує вдосконалення діючий механізм банківського кредитування який виявився неефективним сьогодні.

Метою статті є висвітлення результатів дослідження стану та проблем кредитування сільськогосподарських підприємств Вінницької області.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сільське господарство будь-якої країни залишається основною продовольчою галуззю економіки, стан якої залежить від обсягів коштів, вкладених у її розвиток. У сфері сільського господарства кредитні ресурси відіграють вирішальну роль: сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність процесів відтворення, значна потреба в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів. Дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів, які є недостатніми для самофінансування.

Для стабільного функціонування виробничого процесу сільськогосподарським підприємствам слід мати певні запаси матеріальних і фінансових ресурсів. Закономірним явищем для підприємств галузі є формування ресурсів, в першу чергу, за рахунок власних джерел. Однак, через різноманітні обставини як загальні, так і специфічні для кожного сільськогосподарського підприємства, потреба в додаткових фінансових ресурсах може раптово і стрімко зростати, що й зумовлює необхідність одержання кредиту [1].

Уряд планував створити державну кредитну установу, яка повинна була спеціалізуватися на кредитуванні сільського господарства - аграрний банк. В планах було видавати кредити під 5-7% терміном від п'яти до десяти років. Проте, зарубіжний досвід свідчить про більш ефективні шляхи кредитування аграріїв. Так, економічна підтримка сільського господарства є однією з важливих складових спільної сільськогосподарської політики Європейського Союзу, зокрема – важливою складовою її головної осі – підвищення конкурентоздатності сільського господарства. Переважно фінансова підтримка спрямовується на модернізацію, технічне, технологічне та інше переоснащення сільського господарства та прилеглих секторів агробізнесу. Це доволі значні суми, тому за заведеним у Європі звичаєм, підлягають вони не лише спеціальному режиму управління, але й публічному та парламентському контролю, передбачають відкритість, прозорість, конкурсність та звітність. А для того, щоб це все забезпечити, в кожній країні ЄС є спеціальна інституція. Переважно – це так звані Гарантійні сільськогосподарські фонди. Наприклад, у наших найближчих сусідів – Польщі – це Агенція реструктуризації та модернізації сільського господарства. Для того, щоб можна було розпоряджатися грошима ЄС, вона має відповідати певним критеріям та мати відповідну організаційну побудову. А решта – національні особливості [2].

У структурі кредитів, наданих банківськими установами суб'єктам господарювання за видами економічної діяльності найбільшу питому вагу мають кредити у сферу торгівлі, побутове обслуговування та виготовлення предметів особистого вжитку (41,8% і 37,7%), а найменшу частку – кредити у сільське господарство, мисливство та лісове господарство – 2,7% і 6% відповідно (рис. 1) [3].

Рис. 1. Структура кредитів, наданих банківськими установами суб'єктам господарювання за видами економічної діяльності 2007-2011 рр.,%

З 3844 підприємств сільського господарства Вінницької області, які зареєстровані в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України станом на 01.01.2012 р., залучили кредит 107 підприємств, а кількість що залучили пільгові кредити становить 17 підприємств (рис. 2) [4]. Обсяги залучених кредитів у 2011 році підприємствами АПК Вінницької області порівняно з 2010 р. збільшилися на 294 % та становлять 581,6 млн. грн., з них короткострокових кредитів – 427,5 млн. грн., середньострокових 76,1 млн. грн., довгострокових 78,0 млн. грн. Заборгованість за кредитами АПК станом на 01.07.2011 року склала 654,9 млн. грн., в тому числі прострочена заборгованість – 30,4 млн. грн., пролонгована – 114,7 млн. грн. [5].

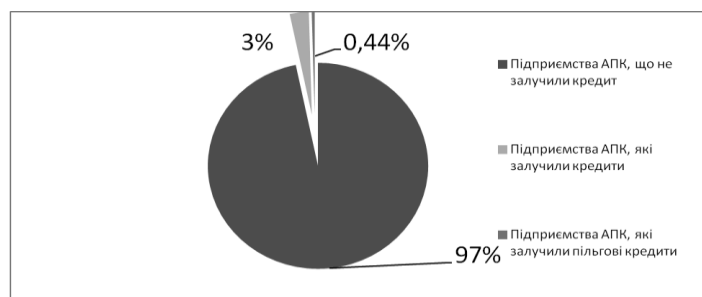

Рис. 2. Стан залучення кредитних коштів підприємствами АПК станом на 01.01.2012 р.

Попередні дані свідчать, що більшість сільськогосподарських підприємств не мають можливості залучати кредитні кошти, через незадовільний фінансовий стан аграрних підприємств, несприятливу кредитну політику, недостатнє забезпечення кредиту, якого вимагають банки, проблемою є недосконалість ринку землі, що унеможливило її використання як застави для отримання кредиту.

Неефективне використання державних коштів на підтримку сільського господарства зумовлюється відсутністю послідовної державної політики з розвитку сільського господарства. З 581,6 млн. грн. отриманими підприємствами АПК Вінницької обл. перераховано бюджетних коштів для покриття кредитів 3 млн. грн., що становить 0,51%. Це свідчить, що державні ресурси розпоршуються серед безлічі реципієнтів, не приносячи відчутної допомоги нікому, оскільки державні програми з розвитку сільського господарства не містять чітко визначених пріоритетів.

Висновки. Основними завданнями щодо поліпшення кредитування сільськогосподарських підприємств є: поліпшення фінансового стану сільськогосподарських товаровиробників і підвищення на цій основі їхньої кредитоспроможності через дієвий ціновий механізм підтримки рівня доходів виробників сільськогосподарської продукції; стимулювання зміцнення й укрупнення банківської системи, нарощування її капіталу та ресурсної бази; створення необхідної кредитної інфраструктури; податкове стимулювання довгострокового інвестиційного кредитування аграрного сектора; удосконалення діючого механізму здешевлення кредитів у напрямі подовження строків його дії.

Джерела та література:

1. Барановський І. М. Зарубіжний досвід кредитування сільськогосподарських товаровиробників / І. М. Барановський // Науковий вісник національного аграрного університету. – 2008. – № 119. – С. 236-240.
2. Волохов В. І. Кредитування в аграрній сфері – стан та перспективи розвитку / В. І. Волохов // Економічний простір. – 2011. – № 45. – С. 132-137.
3. Національний банк України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>.
5. Вінницька обласна державна адміністрація : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.vin.gov.ua>.